

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 326/08-49

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. februára 2009 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho v konaní o sťažnosti M. N., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. K. B., N., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 7 Tos 26/2008 z 11. júna 2008, takto

r o z h o d o l :

1. Základné práva M. N. podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo podľa čl. 5 ods. 1 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 7 Tos 26/2008 z 11. júna 2008 z dôvodu nerozhodnutia o ďalšom trvaní väzby **p o r u š e n é b o l i .**

2. Uznesenie Krajského súdu v Nitre sp. zn. 7 Tos 26/2008 z 11. júna 2008 **z r u š u j e a v e c m u v r a c i a** na ďalšie konanie.

3. Krajskému súdu v Nitre p r i k a z u j e obnoviť stav pred porušením základných práv M. N. podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a jeho práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

4. Krajský súd v Nitre j e p o v i n n ý uhradiť M. N. trovy konania v sume 131,78 € [slovom stotridsaťjeden eur a sedemdesiatosem centov (3 970 Sk)] na účet jeho právneho zástupcu JUDr. K. B., N., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. júla 2008 doručená sťažnosť M. N., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. K. B., N., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 7/2008 a jeho uznesením z 20. mája 2008 a uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 7 Tos 26/2008 z 11. júna 2008.

Zo sťažnosti vyplýva, že uznesením vyšetrovateľa Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Nitre sp. zn. KRP-76/OVK-NR-2006 z 10. novembra 2006 bolo proti sťažovateľovi vznesené obvinenie pre obzvlášť závažný zločin krádeže podľa § 212 ods. 1 a 2 písm. a) a ods. 5 písm. a) Trestného zákona, ktorého sa mal dopustiť spolupáchateľstvom na tom skutkovom základe, že spolu s ďalšími tromi spoluobžalovanými odstránil z dverí vedúcich do objektu vinárskych závodov, ktoré sú majetkom spoločnosti E., s. r. o., L., zámok a odcudzil veci v hodnote 2 398 096,50 Sk.

Na základe návrhu Krajskej prokuratúry v Nitre (ďalej len „krajská prokuratúra“) bol sťažovateľ uznesením okresného súdu sp. zn. 21 Tp 160/2006 z 23. novembra 2006 vzatý do väzby z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku. Väzba mu začala plynúť 21. novembra 2006 od 6.20 h.

Dňa 20. mája 2008 podala krajská prokuratúra na sťažovateľa obžalobu pre obzvlášť závažný zločin krádeže spolupáchatel'stvom podľa § 212 ods. 1 a 2 písm. a), ods. 4 písm. b) a ods. 5 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. i) Trestného zákona.

Po podaní obžaloby okresný súd uznesením sp. zn. 5 T 7/2008 z 20. mája 2008 rozhodol o ponechaní sťažovateľa vo väzbe.

Sťažovateľ poukazuje v sťažnosti na to, že okresný súd o ďalšom trvaní jeho väzby rozhodoval na verejnom zasadnutí bez toho, aby bol jeho obhajca o tom v zmysle § 292 ods. 1 Trestného poriadku upovedomený, pričom mali byť „porušené tiež ust. § 292 ods. 4 Tr. poriadku a ust. § 293 ods. 9 Tr. por., súd na moju námietku neprihliadol, verejné zasadnutie konal aj bez vedomia a prítomnosti môjho obhajcu a rozhodol tak, ako je uvedené v uznesení zo dňa 20. 5. 2008. Samotný prvostupňový súd v odôvodnení svojho rozhodnutia konštatuje, že bol povinný urýchlene skúmať dôvody ďalšieho trvania väzby aj s poukazom na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky a preto ešte pred uplynutím lehoty trvania väzby u obvinených stanovil vo veci termín verejného zasadnutia a konal vo veci napriek nedodržaniu zákonnej päťdňovej lehoty na prípravu, ktorú zákon stanovuje pre prípravu obvinených a obhajcov.“.

Sťažovateľ podal proti postupu a namietanému uzneseniu okresného súdu prostredníctvom svojho obhajcu sťažnosť s poukazom na to, že bolo porušené jeho právo na obhajobu.

Krajský súd uznesením sp. zn. 7 Tos 26/2008 z 11. júna 2008 na základe sťažnosti sťažovateľa zrušil napadnuté uznesenie okresného súdu sp. zn. 5 T 7/2008 z 20. mája 2008, pričom napriek tomu, že v označenom uznesení „konštatoval, že súd I. stupňa nepostupoval

správne, keď v predmetnej trestnej veci určil termín verejného zasadnutia a nerešpektoval lehotu na prípravu naň, hoc aj nešlo o neodkladný úkon, o mojom prepustení z väzby nerozhodol.“

Sťažovateľ namieta tiež odôvodnenie označeného uznesenia krajského súdu, v ktorom sa okrem iného uvádza, že „v zmysle ustanovenia § 76 ods. 5 Tr. poriadku súdu plyní lehota väzby podľa § 76 ods. 7 Trestného poriadku od podania obžaloby alebo od návrhu na dohodu o vine a treste samostatne a preto, ak prokurátor podal obžalobu, súd nemusí trvania väzby predlžovať alebo o nej samostatne rozhodovať. Povinnosť rozhodovať o ďalšom trvaní väzby vyplýva súdu z ustanovení § 242 a § 244 ods. 5 Tr. poriadku“, a v tejto súvislosti ďalej uvádza, že „K podaniu tejto ústavnej sťažnosti ma vedie Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 187/07 z 22. 04. 2008, z ktorého vyplýva, že pri súčasnom znení ustanovenia § 76 ods. 5 Tr. poriadku je povinnosťou všeobecného súdu rozhodnúť po podaní obžaloby o ďalšom trvaní väzby a to najneskôr do uplynutia termínu posledného predĺženia väzby v prípravnom konaní. Bez takéhoto rozhodnutia totiž nemožno považovať väzbu za zákonnú, pretože táto sa nemôže zakladať iba na podaní obžaloby. Musí sa vždy opierať o rozhodnutie súdu.“

Podľa sťažovateľa sa na jeho prípad mal „analogicky aplikovať tento postup... Po 16 mesiacoch trvania väzby v prípravnom konaní prokurátor podal obžalobu na moju osobu dňa 20. 5. 2008 (poukazujem na skutočnosť, že väzba mi bola posledným rozhodnutím OS predĺžená do 21. 5. 2008). Okresný súd síce dňa 20. 5. 2008 rozhodol o mojom ďalšom trvaní väzby, nadriadený súd však toto rozhodnutie okresného súdu pre procesné chyby dňa 11. 6. 2008 zrušil.

Lehota trvania väzby v mojom prípade mala skončiť dňa 21. 5. 2008. V prípade, že OS Nitra do 21. 5. 2008 o väzbe zákonným spôsobom nerozhodol, bol povinný ma najneskôr v tento deň z väzby prepustiť.

Pre úplnosť poukazujem na to, že nezákonné rozhodnutie súdu prvého stupňa o mojom vzatí do väzby nemôže byť konvalidované žiadnym nasledujúcim rozhodnutím. Ak som teda zákonne po 21. 5. 2008 nebol vzatý do väzby, nemôžem byť v súčasnej dobe zo zákonných dôvodov vo väzbe.“

Poukazujúc na argumentáciu uvedenú v sťažnosti sťažovateľ zastáva názor, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 7/2008 a jeho uznesením z 20. mája 2008 a uznesením krajského súdu sp. zn. 7 Tos 26/2008 z 11. júna 2008 boli porušené jeho základné práva podľa ústavy a dohovoru, a preto navrhuje, aby ústavný súd vo veci jeho sťažnosti vydal tento nález:

„Uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 7 Tos 26/2008 zo dňa 11. 6. 2008 a konaním, ktoré mu predchádzalo na Okresnom súde v Nitre sp. zn. 5 T 7/2008 zo dňa 20. 5. 2008 bolo porušené moje základné právo na osobnú slobodu zaručené v čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy SR a právo na slobodu zaručené v čl. 5 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

... Uznesenie Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 7 Tos 26/2008 zo dňa 11. 6. 2008 v spojitosti s uznesením Okresného súdu v Nitre zo dňa 20. 5. 2008 sp. zn. 5 T 7/2008 sa zrušujú a Okresnému súdu v Nitre sa prikazuje prepustiť ma ihneď z väzby na slobodu.

... Krajský súd v Nitre je povinný zaplatiť náhradu trov konania sťažovateľovi v sume 3.970.- Sk na účet jeho advokát do 1 mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

Ústavný súd si k sťažnosti sťažovateľa ešte pred jej predbežným prerokovaním vyžiadal vyjadrenie predsedu okresného súdu a predsedu krajského súdu.

Vo vyjadrení predsedu okresného súdu z 8. augusta 2008 doručenom ústavnému súdu 13. augusta 2008 sa okrem iného uvádza:

„... Sudca Okresného súdu Nitra, P. Z., na verejnom zasadnutí dňa 20. 5. 2008 rozhodol podľa § 76 ods. 5 Tr. por., že naďalej trvajú dôvody väzby. Obžalovaný proti tomuto uzneseniu podal sťažnosť, o ktorej rozhodol Krajský súd v Nitre dňa 11. 6. 2008 pod sp. zn. 7 Tos/27/2008, kde podľa § 194 Tr. por. zrušil napadnuté uznesenie.

Sudca Okresného súdu Nitra na základe tejto skutočnosti stanovil nový termín verejného zasadnutia, kde na tomto zasadnutí dňa 16. 7. 2008 prijal obžalobu Krajského prokurátora Nitra, stanovil termín hlavného pojednávania na deň 22. - 24. 10. 2008 a rozhodol, či u obžalovaného M. N. sú dôvody väzby. Rozhodol tak, že naďalej ponechal obžalovaného vo väzbe. Proti tomuto uzneseniu obhajca obžalovaného podal sťažnosť, o

ktorej doposiaľ Krajský súd v Nitre nerozhodol.

Som toho názoru, že vo veci obžalovaného neboli porušené jeho základné práva podľa § 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, ani jeho práva uvedené v Dohovore o ochrane ľudských práv, tak ako to vo svojej ústavnej sťažnosti uvádza obhajca obžalovaného M. N., JUDr. K. B. Som toho názoru, že sudca Okresného súdu Nitra, keď rozhodoval dňa 20. 5. 2008 podľa § 76 ods. 5 Tr. por. neporušil žiadne práva obžalovaného. Súhlasím so stanoviskom Krajského súdu v Nitre, keď zrušil toto rozhodnutie. Sudca Okresného súdu Nitra, P. Z., konal správne, keď stanovil termín verejného zasadnutia, na ktorom verejnom zasadnutí rozhodoval o prijatí obžaloby, stanovení termínu hlavného pojednávania a rozhodol i podľa § 244 ods. 5 Tr. por.

Poukazujem na ust. § 2 ods. 6 veta druhá Trestného poriadku, že orgány činné v trestnom konaní a súd sú povinné vo väzobných veciach vybavovať väzobné veci prednostne a urýchlene.

Sudca Okresného súdu Nitra v predmetnej veci konal urýchlene a prednostne. Chcem poukázať na tú skutočnosť, že obžaloba napadla dňa 20. 5. 2008, t. j. pred uplynutím stanovenej lehoty väzby pre prípravné konanie. Od podania obžaloby, t. j. od 20. 5. 2008 plynula lehota väzby stanovená súdu. Nie je určená žiadna lehota, dokedy má súd rozhodnúť po podaní obžaloby, či naďalej trvá väzba. Sudca neporušil žiadne práva obžalovaného, ktoré sú stanovené v Ústave Slovenskej republiky ani v Dohovore o ľudských právach. Treba okrajovo spomenúť, že o väzbe vždy rozhoduje súd, i keď sa jedná o väzbu pre prípravné konanie, čiže vždy sa jedná o súdnu väzbu, t. j. rozhoduje súd.“

Vyjadrenie predsedu krajského súdu z 25. augusta 2008 bolo ústavnému súdu doručené 9. septembra 2008. Vo vyjadrení sa okrem iného uvádza:

«... Uznesením Okresného súdu Nitra (ďalej v texte len „súd I. st.“) zo dňa 20. mája 2008, vedenom pod sp. zn. 5T/7/2008, bolo na verejnom zasadnutí podľa § 76 ods. 5 Trestného poriadku, účinného odo dňa 01. januára 2006 (ďalej v texte len „Tr. por.“), s poukazom na ustanovenie § 238 ods. 3 Tr. por. rozhodnuté, že obvinený sa naďalej ponecháva vo väzbe, pretože naďalej u neho trvajú dôvody väzby, uvedené v § 71a ods. 1 písmeno (ďalej v texte len „písm.“) a), c) Tr. por.

Uznesením súdu I. st. zo dňa 25. decembra 2007, sp. zn. 3 Tp/218a/2007, v spojení

s uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej v texte len „krajský súd“), zo dňa 17. januára 2008, sp. zn. 4 Tpo/3/2008, bola obvinenému predĺžená lehota trvania väzby do dňa 21. mája 2008.

Súd I. st. tento postup odôvodnil, poukazujúc na ustanovenie § 76 ods. 5, § 238 ods. 3 Tr. por., ako i nálež Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorý bližšie neoznačil,

- krajského súdu zo dňa 11. júna 2008, sp. zn. 7 Tos/26/2008, bolo, na podklade sťažnosti podanej obvineným, podľa § 194 Tr. por. zrušené už označené uznesenie súdu I. st., pretože

- súd I. st. nepostupoval správne, keď určil termín verejného zasadnutia a nerešpektoval lehotu na prípravu naň,

- nešlo o neodkladný úkon,

- v zmysle ustanovenia § 76 ods. 5 Tr. por., súdu plynie lehota väzby podľa § 76 ods. 7 Tr. por. samostatne od podania obžaloby alebo návrhu na dohodu o vine a treste a preto, ak prokurátor podal obžalobu, súd nemusí trvanie väzby predlžovať alebo o nej samostatne rozhodovať,

- povinnosť rozhodovať o ďalšom trvaní väzby vyplýva súdu z ustanovení § 242 a § 244 ods. 5 Tr. por.

Súdu I. st. bolo uložené postupovať podľa uvedeného a skúmať (v rámci predbežného prejednania obžaloby) dôvodnosť väzby u obvineného.

Podľa môjho názoru, ak by bol senát tunajšieho krajského súdu dôsledne rešpektoval

- § 2 ods. 3, prvá veta, zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich v znení jeho neskorších zmien a doplnení (ďalej v texte len „zákon o sudcoch a prísediacich“),

- čl. 7 ods. 2, ods. 5 Ústavy,

- Slovenskej republiky (čl. 5 ods. 1 písm. c Dohovoru) mal, po zrušení už označeného uznesenia súdu I. st. podľa § 194 ods. 1 písm. a Tr. por. rozhodnúť o prepustení obvineného z väzby podľa § 79 ods. 2 prvá veta Tr. por.

Právny názor ÚS SR obsiahnutý v náleze zo dňa 22. apríla 2008, sp. zn. I. ÚS 187/07 nebol pre súd I. st. ako i tunajší krajský súd záväzný, pretože nebol vydaný na základe návrhu niektorého z týchto súdov (2 ods. 3, prvá veta, zákona o sudcoch a prísediacich).

Na obsah, už označeného nálezu, ÚS SR, reagovala Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, Trestný odbor, vydaním „Metodického usmernenia postupu

prokurátorov v súvislosti s ďalším trvaním väzby“ (ďalej v texte len „metodické usmernenie“) zo dňa 21. mája 2008, vedeným pod IV Spr 153/08-2, ktorý nadobudol účinnosť dňom 01. júna 2008 (bod II).

Tento je vedený na tunajšom krajskom súde pod číslom konania Spr 740/08 a dňa 10. júna 2008 bol doručený sudcom pôsobiacim na trestnom úseku tunajšieho krajského súdu.

Z jeho obsahu (bod I) je nepochybné, že

1) prokurátor, ktorý vykonáva dozor nad dodržiavaním zákonnosti v prípravnom konaní postupuje, v prípade splnenia zákonných podmienok vo väzobnej veci, podľa § 76 ods. 2, prvá veta, Tr. por.,

2) v prípade, ak prokurátor nepostupuje podľa § 76 ods. 2, prvá veta, Tr. por., je povinný podať obžalobu alebo návrh na schválenie dohody o vine a treste na príslušný súd v lehote 10 pracovných dní pred uplynutím lehoty trvania väzby v prípravnom konaní, ak obvineného z väzby, do jej uplynutia, neprepustí sám.

Aj Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky „Návrhom zákona, ktorým sa mení a dopĺňa č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov“ reagovalo, na už označený nález ÚS SR, návrhom na zmenu ustanovenia § 76 ods. 2, ods. 5 Tr. por. (na rozdiel od už označeného metodického usmernenia, bola navrhnutá lehota 15 pracovných dní) ako i návrhom na zmenu ods. 4, §192 Tr. por.

Či a v akom rozsahu boli porušené, obvineným namietané jeho základné práva podľa čl. 17 ods. 2, ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky (čl. 8, ods. 2, prvá veta, ods. 5 Listiny základných práv a slobôd) a práva podľa čl. 5, ods. 1 Dohovoru, uznesením Krajského súdu v Nitre, vedeného pod sp. zn. 7 Tos/26/2008, je oprávnený vysloviť iba ÚS SR (čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky).

Vychádzajúc z horeuvedeného navrhujem, aby ÚS SR na neverejnom zasadnutí prijal sťažnosť obvineného na ďalšie konanie.»

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 326/08-23 z 10. októbra 2008 ju v časti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. b) dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 7 Tos 26/2008 z 11. júna 2008, prijal na ďalšie konanie a vo zvyšnej

časti odmietol.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedu krajského súdu, ako aj právneho zástupcu sťažovateľa, aby sa v určenej lehote vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu krajského súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti, resp. či považuje za dostatočné svoje vyjadrenie k sťažnosti sp. zn. Spr. 979/08 z 25. augusta 2008, ktoré ústavnému súdu doručil ešte pred jej predbežným prerokovaním.

Právny zástupca sťažovateľa a predseda krajského súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Vzhľadom na tieto oznámenia účastníkov konania ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže od neho nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predseda krajského súdu vo vzťahu k žiadosti ústavného súdu o vyjadrenie k sťažnosti vo svojom prípise sp. zn. Spr. 1293/08 z 23. októbra 2008 uviedol:

„... oznamujem, že v plnom rozsahu sa pridrižiam môjho písomného oznámenia zo dňa 25. augusta 2008, vedeného pod číslom konania Spr. 979/08.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako

z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 1 písm. b) dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom...

b) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie osoby preto, že sa nepodrobila rozhodnutiu vydanému súdom podľa zákona, alebo preto, aby sa zaručilo splnenie povinnosti ustanovenej zákonom.

Podľa § 76 ods. 5 Trestného poriadku v relevantnom znení (v znení v čase, v ktorom krajský súd vydal namietané uznesenie, pozn.) súdu plynie lehota väzby... od podania obžaloby...

Podľa § 243 ods. 1 Trestného poriadku obžaloba podaná na súde pre zločin s hornou hranicou trestnej sadzby prevyšujúcou osem rokov sa predbežne prejedná na verejnom zasadaní; aj na neverejnom zasadaní sa môže obžaloba predbežne prejednať, ak prichádza do úvahy rozhodnutie podľa § 244 ods. 1 písm. a) až i).

Podľa § 244 ods. 5 Trestného poriadku v relevantnom znení ak je obvinený vo väzbe, rozhodne súd pri predbežnom prejednaní obžaloby vždy aj o ďalšom trvaní väzby.

Predmetom skúmania ústavného súdu vymedzeným jeho uznesením č. k. IV. ÚS 326/08-23 z 10. októbra 2008 je, či z hľadiska ochrany základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. b) dohovoru možno pripustiť, aby krajský súd ako odvolací súd nerozhodol o ďalšom trvaní väzby v období po podaní obžaloby, resp. od uplynutia predĺženej lehoty trvania väzby ustanovenej v prípravnom konaní do predbežného prerokovania obžaloby v prípade, ak zruší rozhodnutie prvostupňového súdu o ďalšom trvaní väzby sťažovateľa ako obvineného.

Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že čl. 17 ods. 2 v spojení s čl. 17 ods. 5 ústavy obsahuje pri väzbe také práva, ako je napríklad právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu, právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná, a právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu, alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť v zákonom určených prípadoch podmienené zárukou (m. m. III. ÚS 7/00).

Z práva nebyť vo väzbe z iného ako zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu vyplýva priama spojitosť zákonného väzobného dôvodu s rozhodnutím sudcu alebo súdu nielen pri vzatí do väzby, ale aj počas jej trvania (III. ÚS 7/00).

Obvinený môže byť do väzby vzatý a v nej držaný len z tých zákonných dôvodov, ktoré sú uvedené vo výrokoch súdnych rozhodnutí (III. ÚS 7/00).

Každé pozbavenie slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (II. ÚS 55/98, III. ÚS 7/00, I. ÚS 165/02, I. ÚS 177/03, I. ÚS 187/07).

V sťažovateľovej veci po podaní obžaloby okresný súd na verejnom zasadnutí uznesením sp. zn. 5 T 7/2008 z 20. mája 2008 rozhodol o jeho ponechaní vo väzbe, pretože u neho trvajú dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku. Sťažovateľ podal proti tomuto uzneseniu okresného súdu prostredníctvom svojho obhajcu sťažnosť s poukazom na to, že bolo porušené jeho právo na obhajobu.

Na základe sťažnosti sťažovateľa krajský súd uznesením sp. zn. 7 Tos 26/2008 z 11. júna 2008 zrušil napadnuté uznesenie okresného súdu sp. zn. 5 T 7/2008 z 20. mája 2008, z dôvodu, že „súd I. stupňa nepostupoval správne, keď v trestnej veci obvinených,

určil termín verejného zasadnutia a nerešpektoval lehotu na prípravu naň“, ale o ďalšom trvaní väzby nerozhodol a ani neprepustil sťažovateľa z väzby na slobodu.

Skutočnosť, že krajský súd spolu so zrušením uznesenia okresného súdu nerozhodol o ďalšom trvaní väzby sťažovateľa, odvolací súd v namietanom uznesení odôvodnil takto:

„... Nadriadený súd poukazuje, že v zmysle ustanovenia § 76 ods. 5 Trestného poriadku súdu plynie lehota väzby podľa § 76 ods. 7 Trestného poriadku od podania obžaloby alebo od návrhu na dohodu o vine a treste samostatne a preto, ak prokurátor podal obžalobu, súd nemusí trvania väzby predlžovať alebo o nej samostatne rozhodovať. Povinnosť rozhodovať o ďalšom trvaní väzby vyplýva súdu s ustanovení § 242 a § 244 ods. 5 Trestného poriadku.“

S citovaným názorom krajského súdu nemožno súhlasiť. Ústavný súd už viackrát judikoval (napr. II. ÚS 55/98, III. ÚS 222/06, IV. ÚS 112/08), že záruky osobnej slobody jednotlivca sa v prípade väzby nevyčerpávajú len odkazom na zákonnú úpravu, ale tieto záruky treba vnímať v širších súvislostiach. Z čl. 17 ods. 2 ústavy vyplýva okrem iného aj právo byť vo väzbe na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu, nadväzujúc na prvý odsek čl. 17 ústavy, podľa ktorého osobná sloboda sa zaručuje. Ústavný súd tým vyjadril význam tak osobnej slobody jednotlivca, ako aj úlohy súdov a sudcov pri napĺňaní ústavných záruk osobnej slobody.

Podľa ústavy zo všetkých orgánov sú to práve súdy, ktoré majú zodpovednosť za to, či v prípade osoby obvinenej z trestného činu bude proti nej vedené trestné konanie vo väzbe alebo na slobode. Na prevzatie tejto zodpovednosti ústava ustanovuje formu „rozhodnutia“, a tým dbá o to, aby väzba ako opatrenie, pozbavujúca osobnej slobody, bola vykonaná spôsobom poskytujúcim obvinenému základné procesné záruky proti svojvoľnému postupu dotknutých orgánov (III. ÚS 222/06). Rovnako ústavný súd už judikoval, že základné práva a slobody podľa ústavy treba vykladať a uplatňovať v zmysle a v duchu medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách (PL. ÚS 1/93, PL. ÚS 15/98) a že do rámca ústavných záruk práva na osobnú slobodu treba zahrnúť aj záruky poskytované čl. 5 dohovoru, tak ako ich vykladá a uplatňuje Európsky

súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre (II. ÚS 55/98, III. ÚS 7/00, IV. ÚS 112/08).

Právny názor vyslovený krajským súdom, že „v zmysle ustanovenia § 76 ods. 5 Trestného poriadku súdu (v relevantnom znení, pozn.) plyní lehota väzby podľa § 76 ods. 7 Trestného poriadku od podania obžaloby alebo od návrhu na dohodu o vine a treste samostatne a preto, ak prokurátor podal obžalobu, súd nemusí trvania väzby predlžovať alebo o nej samostatne rozhodovať“, nie je konformný s obsahom ústavou garantovaných základných práv a slobôd, pretože nemôže byť dôvodom na držanie vo väzbe znamenajúce obmedzenie osobnej slobody len skutočnosť, že bola podaná obžaloba bez toho, aby sa o ďalšom trvaní väzby výslovne konajúcim súdom rozhodlo ešte predtým, ako uplynie lehota, na ktorú bola väzba v prípravnom konaní naposledy predĺžená (I. ÚS 6/02, I. ÚS 204/05, III. ÚS 271/06, I. ÚS 115/07, I. ÚS 187/07). V zmysle čl. 17 ods. 2 v spojení s čl. 17 ods. 5 ústavy, resp. čl. 5 ods. 1 dohovoru samotná skutočnosť, že vec bola postúpená súdu, nie je postačujúca na splnenie zákonnosti väzby a nemôže bez príslušného súdneho rozhodnutia odôvodniť ďalšie trvanie väzby (Stasaitis c. Litva z 21. marca 2002).

Z ustanovenia § 76 ods. 5 Trestného poriadku v relevantnom znení vyplýva, že súdu plyní lehota väzby od podania obžaloby. Podľa pôvodného znenia tohto ustanovenia (ktoré síce nadobudlo platnosť, avšak ešte pred nadobudnutím účinnosti, teda pred 1. januárom 2006 bolo novelizované) bol súd povinný najneskôr do 15 dní od podania obžaloby rozhodnúť o ďalšom trvaní väzby, ak o väzbe už nerozhodol podľa § 241 alebo § 243 Trestného poriadku. Možno konštatovať, že pôvodné znenie ustanovenia § 76 ods. 5 Trestného poriadku dávalo všeobecným súdom presne časovo vymedzenú povinnosť rozhodnúť o ďalšom trvaní väzby po podaní obžaloby. Takéto ustanovenie v podstate zodpovedalo už citovanej judikatúre ústavného súdu, resp. Európskeho súdu pre ľudské práva.

Podľa názoru ústavného súdu aj podľa § 76 ods. 5 Trestného poriadku v relevantnom znení bolo povinnosťou všeobecného súdu rozhodnúť po podaní obžaloby o ďalšom trvaní väzby, a to najneskôr do uplynutia termínu posledného predĺženia väzby v prípravnom konaní. Bez takéhoto rozhodnutia totiž nemožno považovať väzbu za zákonnú, pretože táto

sa nemôže zakladať iba na podaní obžaloby. Musí sa vždy opierať o rozhodnutie súdu (napr. I. ÚS 187/07, IV. ÚS 112/08).

Zo spisovej dokumentácie vyplýva, že naposledy bola väzba sťažovateľa predĺžená do 21. mája 2008, pričom okresný súd uznesením sp. zn. 5 T 7/2008 z 20. mája 2008 rozhodol o ďalšom trvaní jeho väzby. Ak krajský súd označené uznesenie okresného súdu zrušil z dôvodu, že bolo porušené právo sťažovateľa na obhajobu, bolo jeho povinnosťou zároveň rozhodnúť aj o ďalšom trvaní väzby sťažovateľa. Keďže krajský súd tak neurobil, vznikol stav, keď sa ďalšie trvanie väzby (po 21. máji 2008) nezakladalo na žiadnom súdnom rozhodnutí (ani neprávoplatnom), ktorý trval až do 16. júla 2008, keď okresný súd uznesením sp. zn. 5 T 7/2008 rozhodol o ďalšom trvaní väzby sťažovateľa.

Absencia formálneho rozhodnutia všeobecného súdu o ďalšom trvaní väzby od 21. mája 2008, na ktorý pripadol koniec predĺženej väzobnej lehoty ustanovenej ešte v prípravnom konaní, vo svojich dôsledkoch znamená, že na ďalšie trvanie väzby po tomto dátume nebol právny titul, ktorý by zabezpečil jej legitímnosť a legálnosť. Ak sťažovateľ bol vo väzbe po 21. máji 2008 bez toho, aby všeobecný súd založil súdny titul na ďalšie trvanie väzby, treba to považovať za nezákonný zásah do osobnej slobody jednotlivca, ktorý zakladá aj jej protiústavnosť, pretože je nevyhnutné dôsledne rešpektovať ústavnú požiadavku, aby sa väzba vždy opierala o rozhodnutie súdu.

Keďže uvedený stav spôsobil v konečnom dôsledku krajský súd, ústavný súd vyslovil, že krajský súd svojim uznesením sp. zn. 7 Tos 7/2008 z 11. júna 2008 porušil základné práva sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj jeho právo podľa čl. 5 ods. 1 písm. b) dohovoru z dôvodu, že nerozhodol o ďalšom trvaní väzby sťažovateľa (bod 1 výroku tohto rozhodnutia).

Nad rámec tohto záveru ústavný súd poukazuje na to, že aj predseda krajského súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti pripustil, že príslušný senát nepostupoval v predmetnej veci správne, keď okrem iného uviedol, že «Podľa môjho názoru, ak by bol senát tunajšieho krajského súdu dôsledne rešpektoval

- § 2 ods. 3, prvá veta, zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich v znení jeho neskorších zmien a doplnení (ďalej v texte len „zákon o sudcoch a prísediacich“),
- čl. 7 ods. 2, ods. 5 Ústavy,
- Slovenskej republiky (čl. 5 ods. 1 písm. c Dohovoru) mal, po zrušení už označeného uznesenia súdu I. st. podľa § 194 ods. 1 písm. a Tr. por. rozhodnúť o prepustení obvineného z väzby podľa § 79 ods. 2 prvá veta Tr. por.».

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 3 písm. d) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil, obnovil stav pred porušením základného práva alebo slobody.

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Podľa § 56 ods. 7 zákona o ústavnom súde ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je viazaný rozhodnutím podľa odseku 3, ktoré je vykonateľné jeho doručením.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal tiež toho, aby ústavný súd zrušil namietané uznesenie krajského súdu a prikázal okresnému súdu, aby ho prepustil z väzby na slobodu.

Keďže ústavný súd vyslovil, že krajský súd namietaným uznesením porušil základné práva sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a jeho právo podľa čl. 5 ods. 1 písm. b) dohovoru, tak ho v súlade s prvou vetou čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zároveň aj zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto rozhodnutia).

V súvislosti so žiadosťou sťažovateľa, aby okresnému súdu prikázal jeho bezodkladné prepustenie z väzby na slobodu, ústavný súd vychádzal z toho, že právny titul na rozhodnutie o uložení príkazu prepustiť sťažovateľa na slobodu mu zakladá ustanovenie druhej vety čl. 127 ods. 2 ústavy, podľa ktorého ústavný súd môže „... prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením“, a tiež analogické ustanovenie § 56 ods. 3 písm. d) zákona o ústavnom súde, z ktorého ale tiež vyplýva, že príkaz prepustiť sťažovateľa z väzby na slobodu nemôže uložiť okresnému súdu, ktorý navyše nie je účastníkom tohto konania pred ústavným súdom. Preto v tejto časti sťažnosti sťažovateľa nevyhovelo (bod 5 výroku tohto rozhodnutia).

Na druhej strane v záujme účinnej ochrany práv sťažovateľa v okolnostiach prípadu nič nebránilo tomu, aby príkaz obnoviť stav pred porušením označených práv sťažovateľa uložil ústavný súd krajskému súdu (bod 3 výroku tohto rozhodnutia), keďže vyslovil, že k porušeniu práv sťažovateľa došlo namietaným uznesením krajského súdu.

Ústavný súd v tejto súvislosti poukázal na svoju judikatúru, podľa ktorej prikazuje všeobecnému súdu prepustiť trestne stíhanú osobu z väzby spravidla vtedy, ak po zrušení rozhodnutia všeobecného súdu ústavným súdom už neexistuje súdny titul pre ďalšie trvanie väzby [napr. neprávoplatné, ale vykonateľné uznesenie prvostupňového súdu o predĺžení väzby, resp. o ponechaní vo väzbe (napr. III. ÚS 295/05, III. ÚS 84/06, I. ÚS 115/07)].

V okolnostiach prípadu zo spisovej dokumentácie vyplýva, že existuje právoplatné uznesenie okresného súdu sp. zn. 5 T 7/2008 zo 16. júla 2008, ktorým bol sťažovateľ ponechaný vo väzbe z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku (krajský súd uznesením sp. zn. 7 Tos 64/2008 z 22. októbra 2008 zamietol sťažnosť sťažovateľa a ďalších spoluobvinených v predmetnej veci proti označenému uzneseniu okresného súdu, pozn.). Z uvedeného dôvodu bude v záujme obnovenia stavu pred porušením práv sťažovateľa povinnosťou krajského súdu po vrátení veci na ďalšie konanie vysporiadať sa s tým, že vo veci ďalšieho trvania väzby sťažovateľa existuje právoplatné uznesenie okresného súdu sp. zn. 5 T 7/2008 zo 16. júla 2008.

V danom prípade je popri už uvedenom na ďalší postup krajského súdu po vrátení veci na ďalšie konanie v súlade s druhou vetou § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde relevantný právny názor ústavného súdu, podľa ktorého „protiústavnosť sťažovateľovej väzby v dôsledku absencie jej ústavne akceptovateľného titulu nemohla byť následne odstránená neskorším súdnym rozhodnutím“ (II. ÚS 315/06, I. ÚS 115/07, II. ÚS 187/07). Z tohto právneho názoru vyplýva, že krajský súd už nebude môcť po vrátení veci na ďalšie konanie konvalidovať protiústavný stav, ktorý vznikol jeho uznesením sp. zn. 7 Tos 26/2008 z 11. júna 2008, a preto bude jeho úlohou prijať opatrenia na to, aby bol sťažovateľ prepustený z väzby na slobodu.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátom JUDr. K. B. v konaní pred ústavným súdom. Sťažovateľ ich vyčíslil sumou 3 970 Sk, t. j. 131,78 €. Vzhľadom na to, že trovy konania požadované sťažovateľom neprekračovali sumu podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej

republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, ústavný súd ich priznal v sume ním požadovanej (bod 4 výroku tohto rozhodnutia). Trovy konania je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. februára 2009